

מסורת הש"ס

(א) ופי' רש"י לקמן ק"ט. ד"ה
מחרי פליתי. (ב) ופי' ס"ג.
(ג) ופיר' שור' גי' המין
לשור'. (ד) ונרמז המין
שפי' דקל' פי' קליפת
הקטל. (ה) ופי' י"ח. (ו) ופי'
(ז) ונרמז מ"ג. (ח) ופי' פ"ה
מ"ג. (ט) ופי' פ"ה.
ג"כ. (י) ונרמז ק"ל.

תורה אור השלם

1 חרף עמר בו יחול ופרץ
גדר ויטבנו נחש.
קולת י"ח

הגהות הב"ח

(א) נב' שילוף משני
דקלים ומאי' זו דקל' וזו
חתי' ותיב' ס"א. (ב) ופי'
(ג) ח"כ' ד"ה ולי' ופי'
מא' ט"ה וא"ע"ב רב"כ"ב
ד"ר' ופי' (ד) ד"ה ר"ב
יוסף ופי' ופי' ד"ג ל"ג ל"ה
אל' כ"ה.

רבינו חננאל

פי' דקלים. המעין היחיד
בשערי' ובין אות' ג'
שחלים. ורובשמי' שני'
פי' מ' דקל' שדוקרין את
המרה. אב"ב ר"ה. פי'
לשון שישאל אב"ב אל
רע"א או כצנח' אל רע"א.

שמונה שרצים פרק ארבעה עשר שבת

ק"י

בר קשא. ממונה למנך וישראל היה: דילמא חיויא דרבנן. שעבר על
נידוי חכמים ונחש הנושכו על כך אין לו רפואה לפיכך לא נמלא לו
רפואה: אין רבי. אין רבינו כך היה: דכי נח נפשיה דרב גור רב
יחקה. שיהו ממעטים משמה אומה שנה ולא יהא אדם מניח אפס
וגידמי להילולא בטנבלא שהיו רגילים
להביא הדם וענפי דקלים לשמוח לפני
החמץ והכלה וכשמביאים אותן לפניהם
מקשקשים לפניהם נשוק נבואם
נמוסים חונגין טנבלא אשקלטי"א וגור
שלא יקשקשו לפניהם עוד: דכרכיב.
נכרך סביבותיו: וליסחוף דיקולא.
כל: ארשיה. דחיויא למעלה מראשו:
וליהדיקו מיניה. יוריד הסל מעט
מעט לזד הנחש ויכילי בו הנחש
מנשרו שיעלה על הסל שאם אוחזו
כידו או מנתקו בחזקה יעשום וישכנו:
וכי סליק. הנחש על הסל ימהר וישליכו
במים ויכרע לו: דמיקני ביה מוילא.
כועם ורודף אחריו ומריח ריח פעמיו
ורודפו: לירכביה ארבע גרמדי.
שיפסקו עקבי פעמיו ולא יוכל
להריסם: לישוור נגרא. מרץ של
מים ידלוג: ארבע חביסא. שלא
יעלה אליו מהר ולא ירחיק ריחו: כי
כוכבי. במקום גלוי שלא יעלה דרך
הגג ויפיל עצמו עליו: שחפי. ענפים
אקממי וכל דבר המקשקש זה בזה
ומשמיע קול כשיעבור עליהן וירגישו
החמולים ויחללוהו: כי מלפא. בין
החולות שאין נחש יכול לרוץ שם
ויחזור לאחוריו: אי יביד דעסי.
עלה. לתחות השמש: שאלת מאנה.
מספוט בגדיה ומשליכס לפניה: מאי
סנקפא. אי יביד דעמיה עלה:
סמשט קמיה. עס בעלה ותמנה
ספניו: וסדדי ביה. ותורוק ביה:
דספנא אלא. דר' גמיס לי' ולחש
בעלמא הוא: דעילי נה חיויא. כשהוא
מאכ לה נכנס כולו בלוחו מקום:
ליספסא. יפסקו את רגליה זה מזה:
אפריה חביי. מקלנה על זו ומקלנה
על זו כדי שיפחה רחמה: ונישדי
אגומרי. כי היכי דנפליק ריחא:
אנגא סחלי. סל מלא שחלים:
ריחפא. שיש לו ריח טוב: וליסבו
ספס. על גבי קרקע תחת מושבה:
וליערוקינו ססדדי. היין והשחלים
כדי שיעלה הריח: זכא. איטנלי"ש:
דאי לא. קלי ליה הדר עליוה: לאיסוי
טחול לשנים. ואע"פ שקשה לבני
מעיים: כרשינין לבני מעיים. ואע"פ
שקשה לשינס כדאמרינן בברכות
(דף מד:). סד"א כיון שקשים לאדם לאו
אורחיה למיכליהו אי לאו לרפואה שיש
בהם ומוכחא מילתא ויחמך קמ"ל:
לפסי. פרי של גלף קפרי"ר: תלאי.
דקלים נטועות מין תמרים שנקרא
בלשון ארמי חאלי: כסא קשא. דשמו
מנהו מיל: מרפי. זבל שנמעים
במקל: אידך. כוס שני: משלשל.
מאד: היכי דעילי. ללוליס: הכי
נפקי. שמנקי"ש המעיים מן הרעי

חיויא דרבנן שרציה דלית ליה אכותא. אע"ג דגבי כן דמא כן
אכותו של ר' ישמעאל בפרק ג' דמס' ע"ז (דף ס"ו) קאמר
שלא עבר על דברי חכמים שנאמר ופורץ גדר ישכנו נחש אע"ג דלא
הוה ליה אכותא שהרי מת החסם לא היה לו רפואה מוזמנת אבל הכל
שהרפואה הימה מוזמנת ונאלכא
ממנו כמל רע קאמר דלית ליה
אכותא: וליתיה אנא דתחלי.
משמע הכל דהנחש אוהב שחלים וכן
בשלהי דנדרים (דף ס"ג): דקאמר ליה
נולף לבעל לא חיובל מהני תחלי
דעמעמיהו מוילא ופי' יש בהן משום
גילוי (ו) ונפרק ג' דמס' ע"ז (ז) ופי'
אמר דשחלים אין בהם משום גילוי
וי"ל דהתם לא משום שחלים קאמר
אלא בהק' דאמר התם (מס' ע"ז דף
ס"ו) וכן היו עושין בעצרי שבתות
והיו קורין אותם שחלים אי נמי בשלהי
נדרים (דף ס"ג): מיירי דהוה ביה חלא
כדמסקין התם במס' ע"ז (דף ז):
אכל אית צהו חלא מיגרי צהו והכא
נמי חמלא מיגרי צהו: ר"ב יוסף
אמר ויתום הספד. ר"ת כל כך
מילתא מחק מספרו ואומר דל"ג (א) אלף
כריש אלו עוברין (ספסמס מב): ונרמז
לר"י שמחוק משום דחיות המלרי
מומר לשמות כדמילא בפרק בתרא
(דף ק"ט) ושון שזוחשין את השמית
ושומין זימס המלרי ואומר ריב"א
דלון לרין לנמוק דרב יוסף לא קלי
לפרש מי דקריס דמתני' אלף אמילתיה
דעולא קלי דאמר שיכרא כנלא מעלי
מינייהו ואומר רב יוסף דזימס
המלרי מעלי מינייהו מיהו משמע
כפירוש הקוג' דאמתני' קלי מדלא
קאמר כדד"א זימס המלרי מעלי
מינייהו: וסימנא. ולא קאמר
וסימנך סמך סמך כדאמר בשלהי
גמא אשה (לעיל ס"ו). משום דשערי
לא כתיב בסמך:
והמלא

לעון רש"י

אישקליטי"א. סמון קטן.
איטנלי"ש [טנלי"ש].
צבת.
קפרי"ר. שית צלף.
אז"ר. צ"ח.
קרי"ב אוריגי"ל.
כריס.

כוסף רש"י

דלית ליה אכותא. אפס
כתיב נחש כפיל שעבר על
דברי חכמים. לא תעלה
לו רפואה וימות. אם היה
מחוסר מנשיה או סופי
למות על ידי נשיה חבדו
שעבר על דברי חכמים
חייב מיתה ע"י ג"ג. ופורץ
גדר. סיב של חמסם לנפול
על דרכיהם ויכנו ב"ש.
מיהו כרי שמס. ופי'
שכר בלשון פילתא גדר.
הימי סתולין לון נשיה
נחש. שאלו דר חבורי נקי
מלא בתיס פרוליס. וקרי'
י. ו. דישתא. טעריקין
ד' דק' ש' ש' ופי' כד...
קרי"ב. מוקי"א קרי"ב
(ספס"ס מב).

וליסרוקינו בהדי הרדי ולינוקט צבתא בידה דכי מורה ריחא נפאי ואתי
ולישקליה וליקליה בנורא דאי לא הדר עליוה: כל האוכלין כו'. כל האוכלין
לאיתויי מאי "לאיתויי טחול לשנים וכרשינין לבני מעיים כל המשקין
לאיתויי מאי לאיתויי מי צלפין בחומץ א"ל רבינא לרבא מהו לשתות מי
רגלים בשבת א"ל תנינא כל המשקין שותה ומי רגלים לא שתו אינשי:
חוץ ממי דקלים: תנא חוץ ממי דקרים מאן דתנא מי דקרים שהם דוקרים
את המרה ומאן דאמר מי דקלים שיוצאין מן שני דקלי (א) מאי מי דקלים
אמר רבה בר ברונא תרתי תלאי איכא במערבא ונפקא עינא דמאי
מבינייהו כסא קמא מרפי אידך משלשל ואידך כי היכי דעילי הכי נפקי אמר
עולא לרדי שתי שיכרא דבבלאי ומעלי מינייהו והוא דלא רגיל ביה ארבעין
יומין רב יוסף אמר דהמצרי תילתא שערי ותילתא קורטמי ותילתא
מילחא רב פפא אמר תילתא חיטי ותילתא קורטמי ותילתא מילחא (וכמונא)
וסימנך סיסאני ושתי להו בין דבא לעצרתא דקמיט מרפי ליה ודרפי
קמיט ליה: וכוס עקרין: מאי כוס עקרין אמר ר' יוחנן ליתיה מתקל
זווא קומא אלכסנדראי ומתקל זווא גביא גילא ומתקל זווא כורכמא
רישקא ולישחוקינו בהדי הרדי לזבה תלתא בחמרא ולא מיעקרא לירקונא
תרין בשיכרא ומיעקר לזבה תלתא בחמרא ולא מיעקרא ואי לא ליתיה תלתא
קפזי

מראשונים: והוא דלא רגיל. למשה שיכרא ככר עברי מ' יוס: רב יוסף אמר זימס המלרי. הוא מי דקרים ועל שם שדוקרים את החולי:
סילתא קורטמי. כריס: סיסאני. כלי שנתנין בו תמרים כדאמרינן בעלמא (ב"מ דף ס"ו): ואי אגביניהו כסימני קנהו. וסימנך דלא מתקף
שמעתתא שם כלי זה יהא לך סימן שיש בו שני סמכין רב יוסף אמר שערי: בין דכא לענרפא. בין פסח לענרת: דקמיט. עזר: קומא אלכסנדראי.
שרף חילנות של אלכסנדראי: גביא גילא. אלז"ס צלע"ו: כורכמא רישקא. כריס של גן קרו"ג אוריגי"ל הגדל בגנים: לזבא. הך תלתא מיני
לישקיה בחמרא: ולא מיעקרא. אינה נעקרת מליד לפי שהיין מפיג חוקן של סמנים ומתרפאה מן החולי: לירקונא פרי. מינייהו לישתי בשיכרא
זוהי רפואתו: ומיעקר. מלהוליד: לזבא סלחא בחמרא. הדר נקט ליה משום הך רפואתו דנקט ואולי: ואי לא כו'. כולהו לא מעלי אלא לזבא:
קפזי

המלא

וליסרוקינו בהדי הרדי ולינוקט צבתא בידה דכי מורה ריחא נפאי ואתי
ולישקליה וליקליה בנורא דאי לא הדר עליוה: כל האוכלין כו'. כל האוכלין
לאיתויי מאי "לאיתויי טחול לשנים וכרשינין לבני מעיים כל המשקין
לאיתויי מאי לאיתויי מי צלפין בחומץ א"ל רבינא לרבא מהו לשתות מי
רגלים בשבת א"ל תנינא כל המשקין שותה ומי רגלים לא שתו אינשי:
חוץ ממי דקלים: תנא חוץ ממי דקרים מאן דתנא מי דקרים שהם דוקרים
את המרה ומאן דאמר מי דקלים שיוצאין מן שני דקלי (א) מאי מי דקלים
אמר רבה בר ברונא תרתי תלאי איכא במערבא ונפקא עינא דמאי
מבינייהו כסא קמא מרפי אידך משלשל ואידך כי היכי דעילי הכי נפקי אמר
עולא לרדי שתי שיכרא דבבלאי ומעלי מינייהו והוא דלא רגיל ביה ארבעין
יומין רב יוסף אמר דהמצרי תילתא שערי ותילתא קורטמי ותילתא
מילחא רב פפא אמר תילתא חיטי ותילתא קורטמי ותילתא מילחא (וכמונא)
וסימנך סיסאני ושתי להו בין דבא לעצרתא דקמיט מרפי ליה ודרפי
קמיט ליה: וכוס עקרין: מאי כוס עקרין אמר ר' יוחנן ליתיה מתקל
זווא קומא אלכסנדראי ומתקל זווא גביא גילא ומתקל זווא כורכמא
רישקא ולישחוקינו בהדי הרדי לזבה תלתא בחמרא ולא מיעקרא לירקונא
תרין בשיכרא ומיעקר לזבה תלתא בחמרא ולא מיעקרא ואי לא ליתיה תלתא
קפזי

מראשונים: והוא דלא רגיל. למשה שיכרא ככר עברי מ' יוס: רב יוסף אמר זימס המלרי. הוא מי דקרים ועל שם שדוקרים את החולי:
סילתא קורטמי. כריס: סיסאני. כלי שנתנין בו תמרים כדאמרינן בעלמא (ב"מ דף ס"ו): ואי אגביניהו כסימני קנהו. וסימנך דלא מתקף
שמעתתא שם כלי זה יהא לך סימן שיש בו שני סמכין רב יוסף אמר שערי: בין דכא לענרפא. בין פסח לענרת: דקמיט. עזר: קומא אלכסנדראי.
שרף חילנות של אלכסנדראי: גביא גילא. אלז"ס צלע"ו: כורכמא רישקא. כריס של גן קרו"ג אוריגי"ל הגדל בגנים: לזבא. הך תלתא מיני
לישקיה בחמרא: ולא מיעקרא. אינה נעקרת מליד לפי שהיין מפיג חוקן של סמנים ומתרפאה מן החולי: לירקונא פרי. מינייהו לישתי בשיכרא
זוהי רפואתו: ומיעקר. מלהוליד: לזבא סלחא בחמרא. הדר נקט ליה משום הך רפואתו דנקט ואולי: ואי לא כו'. כולהו לא מעלי אלא לזבא:
קפזי